

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการจัดซื้ออุปกรณ์ระบบ Automatic Message / Telex Switching Center

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้ออุปกรณ์ระบบ Automatic Message/Telex Switching Center ของกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงคมนาคม โดยขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการเปิดการประกวดราคาใหม่ และปัญหาเกี่ยวกับความผูกพันของหนังสือยืนยันการซื้อ (Letter of intent) นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยมีผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง และขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้มีการประกวดราคาใหม่

(ก) กรณีของบริษัทไซเบอร์เนตติคส์ จำกัด นั้น ปรากฏตามหนังสือเชิญชวนให้ประกวดราคาของกรมไปรษณีย์โทรเลข ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ ข้อ ๘.๓ กำหนดว่า ผู้ขายจะต้องนำหนังสือค้ำประกันสัญญามูลค่าร้อยละร้อยละของราคาทั้งหมดมาค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา และข้อ ๒.๕ ได้กำหนดให้ผู้เสนอราคามีสิทธิเสนอเงื่อนไขเพิ่มเติมหรือเงื่อนไขที่ผิดแผกไปจากเงื่อนไขของกรมไปรษณีย์โทรเลข และหนังสือของกระทรวงคมนาคมถึงฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ คค.๐๒๐๑/๕๒๑๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙ แจ้งว่า บริษัทไซเบอร์เนตติคส์ จำกัด ได้มีหนังสือแจ้งมาภายหลังว่า ไม่อาจหาธนาคารออกหนังสือค้ำประกันสัญญาตามมูลค่าที่กำหนดได้ และภายหลังที่ได้มีการเจรจากันแล้ว บริษัทฯ ได้เสนอหนังสือค้ำประกันสัญญาของราคาซื้อขาย มีมูลค่าลดลงเหลือร้อยละสิบ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาเอกสารดังกล่าวแล้วเห็นว่า บริษัทไซเบอร์เนตติคส์ จำกัด ได้ยอมรับเงื่อนไขการประกวดราคาของกรมไปรษณีย์โทรเลขโดยมิได้ใช้สิทธิขอกำหนดเงื่อนไขในเรื่องหนังสือค้ำประกันสัญญาขึ้นใหม่ตามข้อ ๒.๕ หากแต่ได้เสนอขึ้นในภายหลังในระหว่างที่กำลังจะลงนามในสัญญาซื้อขาย กรมไปรษณีย์โทรเลขจึงไม่มีข้อผูกพันตามข้อเสนอใหม่ของบริษัทไซเบอร์เนตติคส์ จำกัด และหากคณะรัฐมนตรีประสงค์จะให้มีการประกวดราคาซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวขึ้นใหม่ ก็ชอบที่จะกระทำได้ โดยให้กรมไปรษณีย์โทรเลขยืนยันให้บริษัทฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขประกวดราคาเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกันสัญญา และหากบริษัทฯ ปฏิเสธหรือไม่นำหนังสือค้ำประกันสัญญามาค้ำประกันตามเงื่อนไขดังกล่าว กรมไปรษณีย์โทรเลขก็ย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธข้อเสนอของบริษัทฯ และดำเนินการประกวดราคาใหม่ได้

(ข) กรณีของบริษัท แอ่งโกล - ไทย เอ็นจิเนียริง จำกัด ปรากฏว่า ในการยื่นข้อเสนอของบริษัทฯ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ บริษัทฯ ได้ใช้สิทธิตามข้อ ๒.๕ เสนอเงื่อนไขเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกันสัญญาขึ้นใหม่ โดยเสนอขอวางหนังสือค้ำประกันสัญญาเป็นมูลค่าร้อยละของมูลค่าตามสัญญา ซึ่งต่อมาปรากฏตามรายงานคณะกรรมการของกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งรายงานเกี่ยวกับข้อเสนอของบริษัทฯ ต่ออธิบดี ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘ ข้อ ๔ ง. ว่า บริษัท

า ได้ตกลงเพิ่มมูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญาจากร้อยละห้าเป็นร้อยละสิบห้า กรณีนี้จะเห็นได้ว่าการลดมูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญานั้นได้ดำเนินการตามขั้นตอนของเงื่อนไขในการประกวดราคามาแต่แรก ดังนั้น ถ้ากรมไปรษณีย์โทรเลขยอมรับข้อเสนอใหม่เกี่ยวกับมูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญา จึงไม่น่าจะถือเป็นเหตุที่จะดำเนินการให้มีการประกวดราคาใหม่ได้

๒. สำหรับปัญหาเกี่ยวกับความผูกพันของหนังสือยืนยันการซื้อ (Letter of intent) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเอกสารต่างๆ ที่กรมไปรษณีย์โทรเลขมอบให้แล้วปรากฏข้อเท็จจริงพอสรุปได้ดังนี้

(๑) บริษัทฯ ได้มีหนังสือยื่นประกวดราคา ที่ ๑๑๗๙๔/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ และตามหนังสือยื่นประกวดราคาดังกล่าวได้เสนอเงื่อนไขแตกต่างไปจากเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหนังสือเชิญชวนให้ประกวดราคาของกรมไปรษณีย์โทรเลข (ที่ คค.๐๗๐๔ (ธ.)/๔๒๒๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๗) ในสาระสำคัญหลายประการ เช่น

ก. วันเริ่มต้นของสัญญา บริษัทฯ ขอให้นับแต่วันที่ลงนามในสัญญา (ซึ่งตามเงื่อนไขหนังสือเชิญชวนให้ประกวดราคาให้นับแต่วันที่หนังสือยืนยันการซื้อ

ข. มูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญา บริษัทฯ เสนอเพียงร้อยละห้าของมูลค่าของสัญญา

นอกจากนั้น บริษัทฯ ยังได้กำหนดเงื่อนไขที่จะยื่นราคาที่เสนอเพียงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

อนึ่ง เห็นสมควรกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า การที่บริษัทฯ เสนอเงื่อนไขแตกต่างไปจากเงื่อนไขของกรมไปรษณีย์โทรเลขดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็โดยอาศัยข้อ ๒.๕ ของหนังสือเชิญชวนให้ประกวดราคาของกรมไปรษณีย์โทรเลข

(๒) หลังจากที่บริษัทฯ ได้ยื่นหนังสือประกวดราคาแล้ว ได้มีการเจรจาต่อรองกันหลายครั้ง และในที่สุดทั้งสองฝ่ายตกลงกันในสาระสำคัญปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการของกรมไปรษณีย์โทรเลขซึ่งรายงานถึงอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘ และหนังสือของบริษัท ที่ ๑๑๙๑๙/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๑๘ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับวันเริ่มต้นสัญญา ซึ่งบริษัทฯ ยอมให้นับแต่วันที่ออก Letter of intent โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าสัญญาทำไม่เสร็จภายในหกสัปดาห์นับจากวันออก Letter of intent ขอให้ถือวันลงนามในสัญญาเป็นวันเริ่มต้นของสัญญา และในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือค้ำประกันสัญญา บริษัทฯ ได้เพิ่มมูลค่าจากร้อยละห้าเป็นร้อยละสิบห้าจนถึงวันตรวจรับเสร็จเรียบร้อยและหลังจากนั้นมูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญาเป็นร้อยละสิบ ทั้งนี้ภายในแปดร้อยสิบห้าวันนับจากวันออก Letter of intent

(๓) ก่อนที่กรมไปรษณีย์โทรเลขจะมีหนังสือยืนยันการซื้อ ได้มีการขอให้บริษัทฯ ขยายระยะเวลาการยื่นราคาออกไปอีกหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายบริษัทได้มีหนังสือที่ ๑๒๑๕๘/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๘ ขยายระยะเวลาให้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘

(๔) กรมไปรษณีย์โทรเลขมีบันทึกถึงปลัดกระทรวงคมนาคม ที่ คค.๐๗๐๑/๗๕๐๙ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๘ ขออนุมัติการซื้อ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

(๖) ๖) รัฐมนตรี พลตรี ศิริ สิริโยธิน) ได้ลงนามอนุมัติเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

(๕) กรมไปรษณีย์โทรเลขมีหนังสือ ที่ คค.๐๗๐๔(ธ.)/๔๘๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๘ ถึงผู้จัดการบริษัท แองโกล - ไทย เอ็นจิเนียริง จำกัด เรื่องยืนยันตกลงซื้ออุปกรณ์ Telex Switching Center โดยมีสาระสำคัญว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขได้พิจารณาแล้วตกลงซื้ออุปกรณ์ดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขว่าให้ส่งมอบของภายในสัปดาห์ที่สิบวันนับแต่วันที่ได้ลงนามในหนังสือยืนยันการซื้อ (๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๘) พร้อมทั้งระบุว่าสำหรับสัญญาสมบูรณ์แบบนั้น เมื่อได้รับอนุมัติร่างจากกระทรวงตามระเบียบแล้วจะได้นัดหมายกับบริษัทเพื่อการลงซื้อต่อไปและขอให้บริษัทฯ แจ้งชื่อผู้ที่จะลงนามเป็นคู่สัญญาพร้อมทั้งชื่อธนาคารที่จะออกหนังสือค้ำประกันสัญญาจำนวนเจ็ดล้านเศษโดยส่งแบบสัญญาค้ำประกันไปให้ด้วย

(๖) บริษัทฯ ได้มีหนังสือ ที่ ๑๒๑๖๙/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๘ ตอบยืนยันว่าได้รับหนังสือยืนยันการซื้อแล้ว เมื่อ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘ และมีหนังสือ ที่ ๑๒๑๘๒/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๙ แจ้งชื่อผู้ที่จะลงนามเป็นคู่สัญญามาให้กรมไปรษณีย์โทรเลขทราบ

(๗) บริษัทฯ ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ๑๒๒๒๗/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๙ บริษัทฯ ยอมให้ถือกำหนดส่งมอบของภายใน ๑๔ เดือนนับแต่วันที่บริษัทฯ ได้รับหนังสือยืนยันสั่งซื้อของกรมไปรษณีย์โทรเลข โดยมีเงื่อนไขว่ากำหนดดังกล่าวจะผูกพันบริษัทก็ต่อเมื่อได้มีการเซ็นสัญญากันภายในวันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๙ หากพ้นกำหนดแล้วยังไม่มีการเซ็นสัญญาบริษัทจำเป็นต้องขอให้บริษัทกำหนด ๑๔ เดือนนับแต่วันเซ็นสัญญาเป็นต้นไป สำหรับข้อความของสัญญานั้น ขอให้เป็นไปตามร่างสัญญาของบริษัทที่ได้แนบมา ซึ่งร่างสัญญาดังกล่าวเจ้าหน้าที่ของบริษัทได้มาเจรจาตกลงกับเจ้าหน้าที่ของกรมไปรษณีย์โทรเลขก่อนแล้ว

(๘) กรมไปรษณีย์โทรเลขได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ คค.๐๗๐๑/๕๖๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๑๙ ถึงปลัดกระทรวงคมนาคม โดยส่งร่างสัญญาเพื่อให้กระทรวงคมนาคมอนุมัติ

(๙) กรมไปรษณีย์โทรเลขมีหนังสือ ที่ คค.๐๗๐๔(ธ.)/๔๗๑ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๙ ถึงผู้จัดการบริษัทแจ้งว่า กระทรวงคมนาคมยืนยันขอให้บริษัทมีหนังสือค้ำประกันการปฏิบัติการตามสัญญาเป็นมูลค่าร้อยละร้อยของราคาทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในหนังสือเชิญชวนประกวดราคา

(๑๐) บริษัทฯ มีหนังสือถึงกรมไปรษณีย์โทรเลข ด่วนมาก ที่ ๑๒๐๔/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๙ แจ้งยืนยันมูลค่าของหนังสือค้ำประกันสัญญา (ร้อยละสิบห้า) โดยอ้างว่าเรื่องนี้ได้มีการเจรจากับกรมไปรษณีย์โทรเลขและทางกรมไปรษณีย์โทรเลขได้ยอมรับข้อเสนอของบริษัท ซึ่งใช้สิทธิเสนอตามข้อ ๒.๕ และในขั้นที่กรมไปรษณีย์โทรเลขออกหนังสือยืนยันการสั่งซื้อก็มีได้ระบุเรื่องการค้ำประกันเป็นอย่างอื่น นอกเหนือไปจากข้อเสนอของบริษัทนอกจากนั้นบริษัทยังได้เตือนถึงระยะเวลาเริ่มต้นของสัญญาว่าบัดนี้ได้พ้นกำหนดเวลาที่บริษัทกำหนดไว้แล้ว ดังนั้น การนับวันเริ่มต้นจึงต้องนับแต่วันเซ็นสัญญาเป็นต้นไป พร้อมทั้งขอให้กรมไปรษณีย์โทรเลขรีบดำเนินการเซ็นสัญญาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนี้

(๑๑) บริษัทฯ มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ๑๒๓๔๖/๑๐๔๕ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม

๒๕๑๙ ถึงอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขแจ้งว่า การที่เสนอมาแต่เดิมนั้นได้เสนอมาเป็นเวลานานถึง ๑๖ เดือนแล้ว และจนบัดนี้ก็ยังมีได้มีการเซ็นสัญญา ความล่าช้าดังกล่าวเป็นผลทำให้บริษัทฯ จำต้องเสนอขึ้นราคาอีกประมาณ ๒ ล้านบาทเศษ แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ บริษัทจะยินยอมราคาเดิมให้อีกต่อไปจนถึงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ถ้าพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว บริษัทจะต้องเพิ่มราคาขึ้นอีกเป็นจำนวน ๒ ล้านบาทเศษดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ราคาดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่ามูลค่าหนังสือค้ำประกันสัญญาต้องไม่เกินร้อยละสิบห้าและระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติต่อไปให้แล้วเสร็จจะต้องถือกำหนดสิบสี่เดือนนับแต่วันลงนามในสัญญา และรายละเอียดของสัญญานั้นจะต้องเป็นไปตามร่างที่บริษัทฯ และกรมไปรษณีย์โทรเลขได้เจรจากันใน ครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๙ นอกจากนั้นบริษัทฯ ได้สงวนสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการล่าช้าในการเซ็นสัญญาเป็นจำนวนเงินประมาณ ๖ ล้านบาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏว่าในหนังสือเชิญชวนให้ประกวดราคาได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ข้อหนึ่งว่า ผู้ประกวดราคาจะต้องทำสัญญากับกรมไปรษณีย์โทรเลขภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และเมื่อกรมไปรษณีย์โทรเลขได้มีหนังสือแสดงเจตนายืนยันการซื้อ ก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนด้วยว่า สัญญาระหว่างบริษัทฯ กับกรมไปรษณีย์โทรเลขจะต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงคมนาคมก่อนจึงจะลงนามกันได้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า บริษัทฯ ย่อมต้องทราบอยู่แล้วว่า ข้อตกลงระหว่างบริษัทฯ กับกรมไปรษณีย์โทรเลขยังไม่มีผลผูกพันทั้งสองฝ่ายจนกว่าจะได้มีการลงนามในสัญญา และการลงนามจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อกระทรวงคมนาคมได้อนุมัติสัญญานั้นแล้ว ดังนั้น トラバิดที่กระทรวงคมนาคมยังไม่ได้อนุมัติก็ต้องถือว่าข้อตกลงนั้นยังไม่ผูกพัน กรมไปรษณีย์โทรเลข กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา ๓๖๖ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าได้ตกลงกันว่าสัญญาอันมุ่งจะทำนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือไว้ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ท่านนับว่ายังมีได้มีสัญญาต่อกัน จนกว่าจะได้ทำขึ้นเป็นหนังสือ” นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๖/๒๔๘๑ ได้วินิจฉัยไว้ว่า “จำเลยยื่นประมูลจัดส่งไม้สักให้โจทก์โจทก์ได้ตกลงตามใบประมูลนั้นแล้ว แต่ในใบประมูลของจำเลยก็ดี ในคำสนองรับของโจทก์ก็ดี มีข้อความแสดงว่าโจทก์จำเลยยังจะต้องทำสัญญาซื้อขายกันตามธรรมเนียมอีก ดังนั้น トラバิดที่ยังมิได้ทำสัญญาซื้อขายกันจะเรียกว่าได้มีสัญญาซื้อขายระหว่างโจทก์กับจำเลยอันสมบูรณ์แล้วหาได้ไม่” จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า トラバิดที่กระทรวงคมนาคมยังไม่ได้อนุมัติสัญญาที่กรมไปรษณีย์โทรเลขจะทำกับบริษัทฯ ต้องถือว่าบริษัทฯ และกรมไปรษณีย์โทรเลขยังไม่มีสัญญาต่อกัน และเมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีการประกวดราคาใหม่อันเป็นเหตุให้กระทรวงคมนาคมไม่อนุมัติสัญญาที่บริษัทฯ จะทำกับกรมไปรษณีย์โทรเลข เช่นนี้ ข้อตกลงใดๆ ที่บริษัทฯ ได้เจรจากกลงไว้กับกรมไปรษณีย์โทรเลขจึงเป็นอันพับไป

สำหรับข้ออ้างของบริษัทฯ ที่ว่า บริษัทฯ ต้องประสบกับความเสียหายและขาดทุน ไม่น้อยกว่า ๖ ล้านบาท เพราะความล่าช้าของกระทรวงคมนาคมและกรมไปรษณีย์โทรเลขที่ไม่รีบดำเนินการให้บริษัทฯ ได้ลงนามในสัญญากับกรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น สำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกาเห็นว่าไม่น่าจะเป็นความประสงค์ที่แท้จริงของบริษัท แต่น่าจะเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อเร่งรัดให้กระทรวงคมนาคมและกรมไปรษณีย์โทรเลขรีบดำเนินการให้มีการลงนามในสัญญาโดยเร็วเท่านั้น เพราะแม้แต่ในหนังสือของบริษัทฯ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ซึ่งบริษัทฯ อ้างว่าบริษัทฯ ได้รับความเสียหายนั้น บริษัทฯ ก็ยังแสดงเจตนาว่าพร้อมที่จะทำสัญญากับกรมไปรษณีย์โทรเลขโดยยืนตามราคาเดิม (๔๗,๑๕๗,๒๗๙ บาท) จนถึงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ และถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว บริษัทฯ จึงจะขอเพิ่มราคาซื้อขายอีก ๒,๒๕๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นราคาทั้งสิ้น ๔๙,๔๐๗,๒๗๙ บาท การที่บริษัทฯ ขยายการยืนราคาเดิมไปจนถึงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ และแม้เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวก็ยังยินดีจะเข้าทำสัญญาเพียงแต่จะเพิ่มราคาอีก ๒ ล้านบาทเศษ เช่นนี้ จึงน่าจะถือได้ว่าบริษัทฯ ยังเจตนาที่จะเข้าทำสัญญาขายอุปกรณ์รายนี้โดยมิได้คำนึงถึงความเสียหายที่บริษัทฯ อ้างว่าเกิดขึ้นแต่อย่างใด เพราะถ้ากระทรวงคมนาคมและกรมไปรษณีย์โทรเลขตกลงตามข้อเสนอใหม่ของบริษัท บริษัทฯ ย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะมาเรียกค่าเสียหายได้อีก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้บริษัทฯ จะเสียหายจริง ความเสียหายนั้นก็ไม่ผูกพันกรมไปรษณีย์โทรเลขให้ต้องรับผิดชอบ เพราะการใดๆ ที่บริษัทฯ ได้ดำเนินการหรือเตรียมการไปก่อนที่จะได้มีการลงนามในสัญญา บริษัทฯ ย่อมกระทำไปด้วยความเสี่ยงภัยของบริษัทฯ เอง เนื่องจากบริษัทฯ ทราบดีอยู่แล้วว่าสัญญาจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงคมนาคม ทั้งนี้เว้นแต่กรมไปรษณีย์โทรเลขจะได้เจรจาตกลงกับบริษัทฯ นอกเหนือไปจากที่ปรากฏในเอกสารที่ส่งมาให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๑๙